

ACC. NR. 2249

Landskap: *SKÅNE*

Upptecknat av: *K. Frankman*

Härad: *FROSTA*

Adress:

Socken: *GUDMUNDTORP*

Berättat av: *Erika Johansson*

Uppteckningsår: *1929*

Född år i *Rolsberga*

Uppteckningen rör

REGISTER Sid. 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2249

Landskap: Skåne Socken: Gudmundtorp

Fullständigt namn: Erika Johansson

Född den 10 maj år 1849 på Rolsberga
(gård eller by)i Gudmundtorps socken i Skåne
(socken och landskap)

Yrke: Barnjungfru Bisyssla:

Bosatt å följande platser: hela sitt liv bosatt inom socknen
(socken, landskap, tid)
och nu boende i samma hus där hon föddes.Bor nu i Rolsberga, Hurva
(gård eller by jämte postadress)

Faderns namn: Johan Jönsson född ?

Moderns namn: Bengta Nilsson född 2

Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) mödernet?

Närmare upplysningar om släkten: Modern var piga och tjänade hos
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)

lantbrukare Claussen på Ebbetorp, ett stenkast ifrån det ställe där

Erika nu bor. Fadern var lantbrukare i trakten och i icke legaliserad

förbindelse mellan pigan och lantbrukaren föddes Erika. Båda föräld-

rarnas förfäder okända.

Sagesmannens barndom: SLÄP och slit från morgon till kväll, inga syskon
(el. upptecknarens) (sysselsättning, syskon)

skolgång i Gudmundtorps skola till 15 år, sedan konfirmation och sedan

plats som barnviga.

Läsning: Förtjust att läsa och läser ännu tidningar.
(böcker, tidningar m. m.)

Resor: Kortare resor inom landskapet.

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka?

(el. upptecknaren)

Inga hågkomster efter viss person. "Så sa de gamle," svarar

Erika endast, då man frågar henne härom.

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar: Erika bebor och äger en gammal korsvirkesstuga

f.ö. det enda hon äger utom pensionen som är så gott som

till ingen hjälp på grund av dess löjligt lilla belopp.

Därför är det en gåta för grannarna varav hon lever.

Hennes fars hustru/ som förut nämnts är Erika s.k. oäkta/
lever ännu i Rolsberga men Erika vill inte hälsa på henne
trots att hon blivit inbjuden.

Död den Ant. av

(år och dag)

Dessa uppgifter ha insänts av: Kurt Frankman, Gråbrödersgatan 6, Malmö.

(namn och fullständig adress)

år 1929

2249

Register.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

A:r 3 Vilse.

A:j 4 Goa vättar.

" 5 Goa Nisse.

C:h 6 Maran.

D:e 7 Prästen som glömde sabbaten.

I. 8 Bordsbön.

" 9 Grässhoppa och myran.

I:c 10 "Där stod en flicka uti en hage..."

" 11 "Det var en lördagsafton..."

" 12 "I tyst och ensamhet..." /Lidner./

" 13 "En herreman så stolt och båld..."

" 15 "Ifrån främmande land..."

" 17 "Säg fågel varför kvittrar du..."

" 18 "Det doftar av blommor..."

I:h 21 Gåtor.

J:a 25 Gratulationsvers.

J:a 26 Födelsemärken.

J:f 27 Tandvärk.

" 28 Skäver.

2249

2.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J:f ²⁹Slaget.

P:b ³⁰Övertro om fåglar.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3.

Vilse.Vilse.

Min mormor var barnmorska. En natt blev hon hämtad i vagn för att fara i förrättning till Hurva. Men ~~huru~~ kusken än körde tyckte mormor att de inte kom någon vart och snart märkte de att de hade farit runt på en åker. Så vände mormor sitt förkläde och så kom de rätt. Men det var inte så underligt att det höll på att gå galet ty strax de gåvo sig iväg sågo de en "käring som sad å tjullna i en grov" och det var naturligtvis hon som fört dem vilse. Om det nu var en häxa eller något annat fanstyg.

2249

4

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Goa Vättar.

Om dem kommer jag bara ihåg, att de brukade "ta glyttarna från moren" om natten. Så gav vättarna dem di och sedan kunde man finna dem röda och belåtna under sängarna.

Goa Vättar.

Gudmundtorp, Frösta, Sk

2249

K. Frankman 1929

5.

Errika Johansson

Polkungen

Goa Nisse.

Det var förr en man, som hette Per Jönsson och bodde i Gudmundtorps socken. Han hade Goa Nisse och han fick precis, som han ville ha. En gång hade han vält ned hö, men så fick han inte vad han blivit lovad och sen hjälpte han aldrig mera till med något.

Goa Nisse.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6

Maran.

Maran.

För att akta sig för maran skulle man ligga på sidan
och sätta skorna med spetsarna från sängen.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7.

Prästen som glömde
sabbaten.Prästen som glömde
sabbaten.

De va en präst, som lå å täckte tag på
en sönda. När di då sa ti en ad de va sönda
räkna han etter:

I måndags bakte vi
i tisdags skrapte vi
i onsdags slagta vi
i torsdags molde vi gryn
i fredags gjorde vi pulsa
i lördags åt vi oppen,

Ja, Gu de e sabbaten i då!

Aa 2012

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

8.

Bordsbön.

I Jesu namm gå till bords,
äta, dricka, få Guds ord.
Gud till ära, oss till gagn,
så få vi mat i Jesu namm.

Bordsbön.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

9.

Gräshoppan och myran.

Gräshoppan en liten ting
av myran behövde låna.
Hon svarade: "Min vän och min tärna,
vad gjorde du de varme dar?
Då arbetade jag och vore så trogen,
då dansade du och hade så roligt,
farväl, min mamsell dansa nu!"

Gräshoppan och myran.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

10

Där stod en flicka uti en hage...

Där stod en flicka uti en hage,
till henne kommer där en ung sjöman.
"Si varför står du så här allena,
skänk mig ditt hjärta som jag begär."

"På er begäran kan jag ej svara,
ty jag är av allt för ringa stånd.
Er tjänarinna kan jag väl bliva,
men allra kärasten kan jag ej bli."

Jag har en vän, ja, om han lever,
det känner jag slätt inte nu,
och lever han så har han mitt hjärta,
och är han död så äger Gud hans själ."

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

//

Fragment av visa.

Det var en lördagsafton...

Det var en lördagsafton
jag väntade på dig,
jag väntade så länge
till klockan den slog ni.

Jag lade mig att sova
den sömnen var ej lång,
för var gång dörren knaka,
så tänkte jag du kom.

Fragment av visa.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

12 L

Fragment av visa.

I tyst och ensamhet...

I tyst och ensamhet
var skall jag vännen finna
den sorg som ingen vet
kan min där försvinna.

Min börda tung som sten
mig möter vart jag går
på jorden finnes knappast en,
som kärlek rätt förstår.

Emellen dig och mig,
där tändes upp en låga,
där tändes upp en eld,
som gör mig daglig plåga.

Hur jag den dämpa kan
jag vet alls ingen råd,
jag suckar till min grav,
om jag dig ej kan få.

Fragment av visa.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13.

En herreman så stolt och bård,
som ägde tunnor guld
och många hemman i sitt våld,
fick se en flicka huld.

bland trädens stammar ensam gå
och talte han till henne så:
"Mitt vackra barn, vad heter du,
säg mig ditt ljuva namn!

Kom vila i mitt öppna sköt,
jag beder blott om ett.
Giv mig en enda liten kyss,
var inte rädd att någon lyss!"

"O, nej, jag lovat har vid Gud,
att ingen kyss ge bort,
förrän den dag jag skall stå brud,
och det blir innan kort.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Och då skall Johan hava den
från barndomen han va't min vän".
- "Vad du är barnslig, blyg och from,
som sådant pjäka kan.

Din Johan vet ju ej därom
ej heller någon ann.
Du skall få penningar se här,
låt mig nu få vad jag begär!"

- "O, nej, o, nej, jag är ej ful
för penningar och gul
de hjälpa ej för samvetskval
och spe och evig skuld.

Ett fredat bröst är mera värt,
har jag uti min ka'kes lärt."

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

15

Ifrån främmande land
hem till fäderns strand,
kom en yngling på gungande våg,
hoppet lyste och log,
på sin harpa han slog,
när kusten han såg.

Vind, du får ej bortdö,
för mig bort till den ö,
där på stranden den älskade går,
utav kärlek hon har
mot min äldriga far,
varit mer än en dotter så huld.

Till de älskade två,
har väl brevet också,
varit framme med kärlekens bud.
Utav kärlek bekrönt
uti hoppet så skönt,
ju omfanna sin älskade far och sin brud.

Ner till stranden det bär,
men jag ser ingen där.
Men och är min syn så befängd,
jag kan icke förstå
att i fönstret också
ingen syns och dörren är stängd.

För mig uppgår ett ljus,
man har gått till Guds hus.
Det är sabbat, jag dit och vill gå,
att i sång och i bön,
tacka Gud som på ön,
har beskyddat de älskade två.

Nu han lade i land
och sin julle han band,
och hans hjärta, det slog utav fröjd.
Han gick fram emot byn,
hörde lärkan i skyn
hålla gudstjänst så lycklig och nöjd.

Han gick glad i sin håg,
men på kyrkogår'n såg
han två gravar, den graven nyss grävd,
och hans hjärta det slog
uti barmen så högt,
att man varje dess slag kunnat hört.

I de gravarna nu
voro gömda de tu,
som han älskat så högt uppå jord,
han dem ej mera fann,
alll hans glädje försvann,
och vid harpan han sjöng dessa ord.

"Friska i åter vind,
för mig bort som en hind,
du min farkost i vitklädd skrud,
för mig bort från den ö,
där min kärlek sågs dö,
farväl min fader, min älskade brud!"

Säg fågel varför kvittrar du...

Säg fågel varför kvittrar du
ej mer så glad för mig,
då du var fri, då hörde jag
var morgon uppå dig.

O, gosse minns du när du sam
uppå det ljuva blå,
då lekte jag, då flög jag fram,
med mina syskon små.

Gossen han är sällan nöjd,
med vad, som livet ger,
han tänkte söka högre fröjd,
men sällhet fanns ej mer.

Jag satt uppå min gren och såg,
en bur, som öppen stod
och inuti den buren låg
en druva röd som blod.

Jag livades av druvans glas,
jag ville smaka den,
jag flög från grenen till dess bur,
men gallret slogs igen.

Nu sitter jag helt nöjd och ser,
hur allting fröjdar sig,
hur träden lövas, solen ler,
men aldrig mer för mig.

Det doftar av blommor i sommarklädd skog,
och fåglarna sova så tysta i bo,
Ja, minen den lyser så vacker och rund,
och stjärnorna tändas i skymningens stund.

Inunder den åldriga eken på strand,
där suto två vänner med hand uti hand.
Han smekte så ömt hennes ljusbruna hår
och sade: "Min vän, snart från dig jag går.

Till Austæaliens guldland, ja dit står min håg,
att finna min utkomst och kanske jag får.
Sen reser jag åter till Sverge igen,
att fira vårt bröllop och sätta vårt hem."

Men flickan hon trycker sig intill hans bröst,
"O, Alfred bli hemma jag har ingen tröst.
Om du från mig reser och överger mig
och väljer en annan i stället åt dig.

Nej vad som i världen må hända än,
så glömmar jag aldrig min trofaste vän;
så vill du mig lova att ej glömma mig,
så slocknar väl aldrig min kärlek till dig."

Så skiljas de båda i skymningens stund,
sitt avsked han tager i lövriker lund.
Han tänkte på henne med saknad i bröst,
hon tänker på honom men finner ej tröst.

Till främmande länder han genast bortfar,
till rikare nejder än hembygden var,
med vemodigt sinne på have han ser,
hans fosterland sjunker i synranden ner.

Fem år var han borta och rikeedom fann
bland främmande folk han erfarenhet vann,
sen tänkte han ofta på vännen så kär,
där hemma om hon honom trogen än är.

En afton han hemkommen här var okänd,
han var inte väntad att hemkomma än.
Han satt där att vila på kyrkvallen grön,
såg solen sig sänka i kvällen så skön.

Han tänkte på mötet med vännen så kär,
hur glad hon då bliver, då hon ser mig här,
så drömde han ensam i kvällssolens glans,
och såg uppå graven som närmast där fanns.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Han ser uppå graven som närmast han är,
under korset d t svarta där inskrivet är
med bokstäver vita som nyfallen snö,
snart börjar han undra vem där ligger dö.

Han går intill graven på blommor så rika,
men slutligen bliver han blek som ett lik,
med vidöppna ögon tillbaka han far
i graven låg vännen som han älskat har.

Mitt levnadsmod sjunker i graven med dig,
med vemod han viskar så stilla för sig.
Mitt hopp det är slocknat liksom solen så blid,
som sjönk uti väster i aftonens tid.

Sen tar han ur fickan revolver med skott,
han riktar mot bröstet det smäller så brätt,
och blodet strömmar ur såret så rött,
nu ligger han redan på graven förblödd.

6722

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

21

Gåta.

Gåta.

Det långa hänger i taket,
det ljudna sitter och tänker:
"Ack, om det sutte i mej!"

/en katt, som lurar på en pulsa i taket./

2249

22

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gåtor.

Fira hänganes
fira dänganes,
två pegor rätt i sky
å två visor väj te by.

/En ko./

Gåtor.

Hälten, bälten lau på taked,
hälten, bälten trilla nör.
hälten, bälten slos itu.
/Ett ägg./

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

23.

Där sto en man po en sten
å titta mellom sina ben:
"Kåse ronken, va du e slonken,
når min fåssta kvinga levde,
va du stiv så du sto.
/Pengabörs./

Ja, ved en ting
de, som drängen i sina böjser bär,
stungom e de kroged å stungom e de långt,
å trakter stungom etter löna läppar. /ludna/
/Gammal tobakspipa./

2249

24

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Där sto en man på en tua,
han hade grön rock å rö hua,
han hilde Annars Vassasen.

/De va en stor räli tistel./

En möllare å en tullare å en tjyv di röllä
tönne, å hont di röllä kom tjyven onge.

/De va möllaren säl./

Gratulationsvers.

Lilla flicka som ses vandra,
på en väg av rosor full,
kan du sångarna väl klandra,
när han slår sin lyras gull.

Tag den hyllning jag dig bringar,
i min ystra glada sång,
ty i dag min lyra klingar,
skönare än någons gång.

Bind små syskon nu åt Anna,
blott en fager rosenkrans,
vira den kring hennes panna,
sväng med henne sen i dans.

Och så roligt snälla flicka,
du ska ha i denna då,
ty din skål vi skola dricka,
dansa sen av glatta tag.

Hörd av en betjänt vid Fagerup omkr. 1870.

Gratulationsvers.

2249

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

26.

Födelsemärken.

Det var en kvinna som väntade barn, som kom till ett ställe, där flera svin bränt inne. Hon gick in bland de förkolnade husresterna och kände på ett av de döda svinen. När barnet föddes hade det djupa raspor i händerna och under fötterna, precis sådana som elden hade gjort på svinet.

En gång var det en havande, som saftade och saften stänkte upp på bröstet och dottern, som föddes fick likadana röda fläckar.

Födelsemärken.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

27.

Tandvärk.

De brukade skala itu ett galläpple och lägga det
vid den sjuka tanden.

Tandvärk.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

28.

Skäver.Skäver.

Man skulle tåga och gå till kyrkogården och ta grus från en
av gångarna och utan att säga något gå hem och ge den sjuke.

Skäver

Hd. Frösta

Sn. Gudmunds

sept. år 1929

Uppst. K. Frankman

Ber. av G. Johanson
Polsbyga

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

29

Slaget.

Modern skulle öppna åder på och ge den sjuke in.

Slaget.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

30

Övertro om fåglar.

När tranan badar blir det regn.
När vipan skriker blir det dåligt väder.
När ugglan skriker blir det dåligt väder.
När påfågeln skriker blir det dåligt väder.

Övertro om fåglar.

2249

38 sid.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Innehåll: se mine lig. register

Uppt. efter

Erika Johansson, Rolsberga,

Gudmundtorps socken, Frosta härad.

Skåne.

Av Kurt Frankman.

1929.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Systematiskt register.

Visa.

" En herreman så stolt och bård..."

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Visa.

"Ifrån främmande land..."

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Visa.

"Det doftar av blommor i sommarklädd skog..."

Gator.

2249

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Folkmedicin.

Sagesman
Erika Johansson

2249.

Skåne
Frosta h:d
Gudmundtorps s:n
Rolsberga

LUND UNIVERSITET
FOLKLIVSARKIV

N. Frankman 1929